

POSTANOWIENIE

25 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 25 stycznia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku A. B.

z udziałem T. B.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej T. B.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Koninie

z 3 czerwca 2022 r., I 1Ca 66/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. przyznaje radcy prawnemu M. K. od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Koninie kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych, w tym podatek od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

3.

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 3 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w Koninie, po rozpoznaniu sprawy z wniosku A. B. przy udziale T. B. o podział majątku wspólnego, na skutek apelacji wnioskodawczyni i uczestnika, oddalił obie apelacje, kosztami postępowania apelacyjnego obciążył wnioskodawczynię i uczestnika w zakresie przez nich poniesionym.

2. Skargę kasacyjną wniósł uczestnik T. B., zaskarżając postanowienie w całości. Jako przyczynę kasacyjną wskazano art. 398⁹ § 1 pkt 1 oraz 2 k.p.c., tj. z uwagi na fakt, iż w sprawie zachodzą istotne zagadnienia prawne, objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, których wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Ponadto zarzucono, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Odwoławczy, nie spełniając swojej funkcji procesowej, wydał zaskarżane orzeczenie z oczywistą obrazą prawa materialnego i procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek, przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

4. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że

skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

5. Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sąd Najwyższy jest obowiązany przyjąć skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne. Do Sądu Najwyższego należy ocena, czy wskazywane przez skarżącego zagadnienie prawne rzeczywiście nim jest i czy jest ono na tyle istotne, by sprawa została rozpoznana przez najwyższą instancję sądową (post. SN z 11.7.2002 r., IV CZ 104/02).

6. W przypadku przesłanki istotnego zagadnienia prawnego należy sformułować to zagadnienie oraz przedstawić odrębną, pogłębioną argumentację prawną, wskazującą na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania. Powołanie się na tę przesłankę wymaga także przytoczenia argumentów, wskazujących na rozbieżne oceny prawne lub możliwość takich ocen w kontekście przepisów prawnych, w związku z którymi zagadnienie zostało sformułowane. Zagadnienie prawne powinno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, natomiast nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (post. SN z 30.4.2015 r., V CSK 600/14; tak też SN w post. z 22.4.2015 r., IV CSK 614/15, niepubl.; wyr. z 14.2.2003 r., I PK 306/02).

7. Sformułowanie zagadnienia prawnego nakłada na skarżącego obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki przyjęty jest przy przedstawieniu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Sformułowane zagadnienia winny zatem odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego, jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest bowiem działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (post. SN z 26.1.2012 r., I PK 125/11).

8. Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (post. SN z 26.1.2012 r., I PK 124/11).

9. Skarżący nie spełnił powyższych wymogów, gdyż nie sformułował zagadnienia prawnego w sposób prawidłowy. Sformułowane przez niego wątpliwości nie są uniwersalne, odnoszą się jedynie do rozstrzyganej sprawy i w istocie stanowią polemikę ze stanowiskiem Sądu drugiej instancji. Nie można więc przyjąć, że skarżący skutecznie wykazał przesłankę z w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

8. W sprawie nie miała też miejsca oczywista zasadność skargi. Przepis art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie odwołuje się do oczywistego naruszenia prawa, ale do oczywistej zasadności skargi, co oznacza, że oczywista zasadność skargi może wynikać z oczywistego i kwalifikowanego naruszenia przepisu prawa, pod warunkiem jednakże, że skarżący wykaże, iż uchybienie to zadecydowało o wyniku sprawy (post. SN z 9.12.2011 r., II PK 214/11; tak też SN w post. z 7.1.2003 r., I PK 227/02). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego,

lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (post. SN z 8.10.2015 r., IV CSK 189/15).

9. Nie można z przesłanką określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. równocześnie podnosić, że w ramach naruszenia tych samych przepisów w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne. Jest to błąd logiczny, bowiem gdy wchodzi w rachubę zagadnienie prawne, skarga kasacyjna nie może być oczywiście uzasadniona (post. SN z 1.12.2016 r., I CSK 199/16).

10. Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

11. Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 k.p.c.).

12. Z uwagi na to, że wnioskodawczyni reprezentowana jest w postępowaniu ze skargi kasacyjnej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w postępowaniu przed sądem drugiej instancji – na stosowny wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną – Sąd Najwyższy na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, a także § 2 pkt 7 oraz § 4 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – mając na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19 – przyznał radcy prawnemu od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Koninie kwotę 5 400 zł, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawczyni z urzędu.

[SOP]

[a!]

